

Baggrund for Global Citizenship Program på Rysensteen Gymnasium

På Rysensteen Gymnasium har det grundlæggende værdisæt siden 1990-erne været rundet af en demokratisk omgangsform både i undervisningen og i skolekulturen generelt. Eleverne har altid haft medindflydelse i mange beslutninger, har deltaget aktivt i evalueringsopbygninger og har ofte påtaget sig et stort ansvar ved planlægning af tiltag på skolen eller ved tilrettelæggelse af arrangementer.

Både Rysensteens demokratiske kultur og den stærke faglighed, som er et andet kendetegn ved gymnasiet, havde tidligere et internationalt perspektiv gennem fx elevers deltagelse i MEP (Model European Parliament) og MUN (Model United Nation). Men de tilbud, eleverne fik, var tilbud til enkeltelever og ikke lagt i rammerne af en reel progression omkring det, der i STX-bekendtgørelsens kapitel 1, stk. 5 beskrives som:

”Eleverne skal derigennem opnå forudsætninger for aktiv medvirken i et demokratisk samfund og forståelse for mulighederne for individuelt og i fællesskab at bidrage til udvikling og forandring samt forståelse af såvel det nære som det europæiske og globale perspektiv”

Rysensteen Gymnasium har derfor valgt at styrke udmøntningen af STX bekendtgørelsens kapitel 1 stk. 5 gennem indførelse af et Global Citizenship-program, som giver faste rammer for, hvordan alle skolens elever kan opnå en dybere forståelse for de udfordringer, der ligger i at uddanne og udvikle sig, og arbejde i en globaliseret verden, hvor den lokale, nationale og globale tilknytning forenes - med alle de dilemmaer og krav om kulturforståelse, som dette rummer. Global Citizenship-programmet skal forstås som et perspektiv på den faglighed og dannelse, som eleverne allerede får gennem deres 3 gymnasieår. Programmet tones efter den studieretning, som eleverne går på, men rummer også projekter, som alle klasser præsenteres for, hvorved der skabes forståelse hos eleverne for de bagvedliggende dannelsesvisioner.

Læreplan for Global Citizenship-programmet

1. Formål:

Global Citizenship Programme har til formål at klæde Rysensteens elever på til videre uddannelse og arbejde i en globaliseret verden gennem en internationalt orienteret faglighed og - i forlængelse heraf - at skabe en bevidsthed hos eleverne om det ansvar, vi alle deler for klodens fælles problemstillinger, samt kvalificere dem til at handle på denne bevidsthed. Det er et dannelsesbegreb, som er vokset ud af den demokratiske dannelsestradition i det danske uddannelsesvæsen, men her tilføjet et mere globalt sigte. Vi kalder dette fornyede dannelsesbegreb for Verdensborgerskab.

Internationalt orienteret faglighed

Den internationalt orienterede faglighed skal gennem anvendelse af begreber, teorier og metoder fra forskellige fag gøre eleverne i stand til at forholde sig reflekteret til det omgivende samfund og udvikle deres forståelse for kulturelle værdier og kulturelle forskelle, og på denne vis udvikle deres evner til at begå sig i og forholde sig kritisk og konstruktivt til egen og fremmede kulturer. Formålet hermed er todelt:

- 1) at eleverne bliver motiverede for og rustede til at læse videre på udenlandske uddannelsesinstitutioner, søge arbejde i virksomheder, som opererer på et internationalt marked og udfolde deres evner for innovation og iværksætteri på tværs af lande- og kontinent-grænser.
- 2) at eleverne opnår indsigt i globale problemstillinger og tilegner sig evnerne til på kvalificeret vis at bidrage til løsninger herpå. Med andre ord et håb om, at de tilegner det dannelsesbegreb, vi kalder verdensborgerskab.

Verdensborgerskab

Den rysensteenske forståelse af verdensborgerskab hænger nødvendigvis sammen med den internationalt orienterede faglighed. Verdensborgeren har således indsigt i den globaliserede verdens udfordringer og muligheder, og evner at begå sig i mødet med fremmede kulturer. Men Verdensborgeren besidder mere end viden og kompetencer til brug for egennyttige formål, han eller hun accepterer også ansvaret for at bidrage til at løse klodens fælles problemstillinger. .

GCPs verdensborgerskab er inspireret af Peter Kemps beskrivelse af samme. Verdensborgeren er i denne forståelse forankret i egne demokratiske værdier, men respekterer samtidig forskelle i tradition, sprog, religion, vaner og livsform, og er indstillet på – forskellene til trods - at forstå og tage ansvar for løsningerne på globale problemstillinger.

Verdensborgerens evne til at interagere med mennesker fra andre kulturer og acceptere ansvar for fælles globale problemstillinger er inspireret af Mike Byrams (2000) definition af interkulturel kompetence, der indgår som et centralt element i UNESCO's definition af verdensborgerskab. Her defineres verdensborgerskab som en "sense of belonging", altså en oplevelse af tilhørsforhold, der opstår som et resultat af en kognitiv, emotionel og adfærdsmæssig bevægelse (UNESCO, 2015: 14).

Link til undervisningsministeriets med inspiration til undervisning i UNESCOs definerede globale medborgerskab. <http://uvm.dk/Aktuelt/~UVM-DK/Content/News/Int/2016/160627-Ny-inspiration-til-undervisning-i-globalt-medborgerskab?allowCookies=on>

Første skridt mod verdensborgerskabet opstår, idet eleverne bliver i stand til at bruge den internationalt orienterede faglighed til en kritisk, reflektiv forståelse af sig selv som både individer og som en del af et lokalt, nationalt og et verdensomspændende fællesskab i en globaliseret tidsalder. Men verdensborgerskab er mere end en intellektuel proces.

Ansvar og handlinger

Den rysensteenske verdensborger skal bruge den reflektive færdighed til at kunne indgå i diskussioner om klodens tilstand, verdens forskellige samfund og deres indbyrdes relationer og konflikter. Der er altid en mulighed for at læne sig tilbage, iagttage verdens brændpunkter og

beslutte sig for, at det ikke er noget, man har lyst til at forholde sig til - men blot ikke på Rysensteen. Vi forventer, at eleverne har en fornemmelse af *ansvar* overfor verden, og vi er som GCP-skole sat i verden for at kvalificere den.

I en globaliseret verden rykker tilsyneladende fjerne og isolerede problemer meget hurtigt over lande- og kontinent-grænser og kan på kort tid bliver til vores egne, lokale udfordringer. At tage ansvar for klodens problemer er således i meget høj grad i vores egen interesse. Men på Rysensteen tror vi også på, at det at forholde sig til, og gøre noget ved verdens problemer er et etisk rigtigt projekt, hvor elevens følelse af altruisme er drivkraften. Dermed ikke forstået, at undervisningen har en partipolitisk dagsorden. Hvad end emnet er flygtningeproblematikker eller klimaudfordringer, vil det altid være eleverne selv, der vurderer, hvad den bedste løsning måtte være, men først efter en grundig forståelse for, at verdens problemer er komplekse, og at der ikke er nogen lette løsninger.

Verdensborgerskabets fokus på global ansvarlighed gøres håndgribeligt gennem Global Citizenship Programmes løbende inddragelse af FNs 17 globale mål <http://verdensbedstenyheder.dk/verdensmaal/> i både tvær- og enkeltfaglige projekter samt forskellige frivillighedsprojekter.

2. Faglige og dannelsesmæssige mål

Global Citizenship Programmet faglige og dannelsesmæssige mål falder i tre forskellige kategorier:

Faktuel viden, analytiske kompetencer og handlekompetencer .

1) Faktuel viden,

- På dette plan handler det om at få en faktuel forståelse for forhold i Danmark, partnerlandet og verden, som skal ligge til grund for senere at kunne tolke og handle og derudover have et grundlag for at kunne tale med elever fra partnerlandet.

- Konkret opsummeret i følgende mål.
  - o at kunne redegøre for naturgrundlag, klima, historie, politik, økonomi, sociale grupper og deres praksis i Danmark og GCP-partnerlandene.
  - o at kunne redegøre for politiske, geografiske, naturfaglige, kulturelle og historiemæssige forhold på en sådan måde, at de ser deres eget og andre landes muligheder og begrænsninger i lyset heraf.
  - o at kunne redegøre for nutidens store globale problemstillinger, som i GCP-forståelse i øjeblikket udgøres af demokratiske problemer relateret til den økonomiske globalisering, forholdet mellem kultur og nationalstat samt forholdet mellem økonomisk vækst og miljømæssig bæredygtighed.

2) Analytiske kompetencer - herunder epistemologier og common sense (Naturliggjort hverdagsviden)

På dette plan skal eleverne skal eleverne være i stand til at lave den metodiske bearbejdning af de data, som de møder på på det faktuelle vidensplan. De skal kunne processere den faktuelle viden, kategorisere den, bearbejde den, teoretisere over den osv. GCP-perspektivet i denne sammenhæng handler om, at kunne forstå og fortolke både analyse af data fra Danmark og fra partnerlandet med henblik på en dybere selvforståelse og forståelse af partnerlandet.

En særlig dimension af analyseplanet i GCP-læreplanen er, eleverne skal opnå en større forståelse af forskellige perspektiver på verden. Altså, hvordan vidensproduktion og opfattelsen af, hvad der kan opfattes som gyldig og valid viden kan variere mellem forskellige kulturer (epistemologi). Og i forlængelse heraf, hvordan tilgangen til at orientere sig i verden kan variere mellem forskellige kulturer. (Common sense). Et eksempel på dette vil være den - i hvert fald efterstræbte - rationelle, empirisk baserede tilgang til at tilegne sig viden og tolke verden ud fra, som dominerer blandt de fleste danskere, over for en mere trosbaseret tilgang til viden og fortolkningen af hverdagen, som findes i mere religiøse samfund.

Analytiske GCP-kompetencer kan således opsummeres i følgende mål:

- at være i stand til at analysere baggrunden for nutidens globale problemkomplekser på basis af den tilegnede faktuelle viden, som altså i GCP forståelsen i øjeblikket udgøres af demokratiske problemer relateret til den økonomiske globalisering, forholdet mellem kultur og nationalstat samt forholdet mellem økonomisk vækst og miljømæssig bæredygtighed.
- at fortolke andre kulturer gennem disse kulturers sproglige kunstneriske og æstetiske udtryk.
- at udvikle fremmedsprogkundskaber og i forbindelse hermed udvikle evnen til at fortolke kulturer gennem sproglige strukturer
- at kunne fortolke et dokument, en ytring, en handling, data eller en begivenhed produceret i en anden kultur eller af et medlem af en anden kultur, at forklare den og relatere den til dokumenter, ytringer, handlinger eller begivenheder fra ens egen kultur eller medlemmer af ens egen kultur.
- at stifte bekendtskab med hvordan borgerskabsbegrebet har udviklet sig for på den måde at forstå, hvordan det at være verdensborger i dag adskiller sig fra tidligere tiders borgerskabstanker og hermed også sætte eleverne i stand til at vurdere de forpligtigelser der følger med verdensborgerskabstanken.

Handlekompetencer

- På handlekompetence-planet handler det om at gøre eleverne i stand til at kunne handle i verden. De to foregående niveauer er helt essentielle for at kunne udfolde sine handlekompetencer, og de skal fungere som den faktuelle og metodiske ballast, der skal til for at kunne agere.

- o Evnen til selvstændig handling og undersøgelse: Evnen til at tilegne sig ny viden om en kultur og kulturelle praksisformer og evnen til at bidrage med denne viden og egne holdninger og færdigheder i forbindelse med mødet med 'den anden' og 'det anderledes'.
- o Kritisk kulturel bevidsthed/politisk dannelse: Evnen til kritisk og på baggrund af eksplicitte kriterier at vurdere kulturelle og samfundsmæssige forhold, produkter fra ens egen kultur og ens eget land og praksisformer og produkter fra andre kulturer og lande.
- o Gøre eleverne i stand til at indgå i dialog på tværs af kulturelle skel, bl.a. om hvordan der ved nationalt og internationalt samarbejde kan skabes løsninger på nutidens globale problemer.
- o kombinere elevernes interkulturelle kompetencer med evnen til at tænke og skabe innovativt - særligt naturvidenskabeligt - for herigennem at sætte dem i stand til at indgå i arbejdsprocesser med mennesker fra andre lande, der kan bidrage til at løse nutidens globale udfordringer på tværs af landegrænser og kulturelle skel.
- o udvikle elevernes lokale, nationale og især internationale netværk på en sådan måde, at de kan være dem selv og deres netværk til nytte efter færdiggørelsen af STX

3. GCP uddannelsens centrale elementer og specifikke faglige mål:3. Tilrettelæggelse og didaktiske principper

Undervisningen i Global Citizenship Programmet tilrettelægges hovedsageligt problemorienteret og projektor organiseret med inddragelse af cases til belysning og analyse af problemstillinger. Der arbejdes ud fra en laboratorietilgang med flg. faste programpunkter:

- et kort områdestudium i 1.g med udgangspunkt i partnerskolens geografiske beliggenhed

- en kort præsentation gennem eksemplariske tekster af grundlæggende opfattelser af mennesket
- mindst 2 internetbaserede projekter med elever fra partnerskolen (hvis det kan lade sig gøre med partnerskolen)
- udveksling med partnerskolen
- opfølgende konference i 3g, hvor klassens global citizenship-erfaringer fremlægges for de øvrige klasser

De valgte emner/nøgleproblemer tager udgangspunkt i studieretningen. I forbindelse med undervisningen inddrages eksterne samarbejdspartnere fx virksomhedsrepræsentanter, iværksættere eller eksperter. Gennem undervisningsformen fremmes elevernes evne til at strukturere, formulere og formidle faglige problemstillinger i en interkulturel forståelsesramme.

Vejledning til progressionsplanen i Global Citizenship Program på Rysensteen Gymnasium

Målsætning

Med udgangspunkt i læreplanen for Global Citizenship-programmet og den skematiske struktur af progressionsplanen for den konkrete udformning af elevernes arbejde er der herunder beskrevet en vejledning til, hvordan man kan arbejde med læringsmålene.

Målene er at skabe en internationalt orienteret faglighed og en forståelse hos eleverne af dem selv som medborgere – på både lokalt, nationalt og globalt plan – altså et verdensborgerskab. De bærende elementer i denne faglighed og denne dannelsesstanke er at oparbejde elevernes evne til at begå sig i fremmede lande og kulturer samt til - både på egen hånd og i samarbejde med Rysensteen gymnasiums partnerskoler - at kunne sætte fokus på og bidrage til at løse problemstillinger, som vi deler som globale medborgere. Verdensborgerskabs-dannelsen skal ske som en vekselvirkning mellem elevernes gradvise større forståelse af både egen og fremmed kultur. Ingen af de to kan stå alene. Viden om egen kultur uden globalt udsyn skaber ikke kompetencer til at forholde sig til verden og indeholder faren for eurocentrisme, og viden om fremmede kulturer uden udgangspunkt i

eget udgangspunkt blokerer for den refleksion omkring kulturmødet, som er fundamentet i den dannelse, vi vil nå med Citizenship-programmet.

Teoretisk/pædagogisk grundlag

Vores læreplan knytter sig til et dannesperspektiv, som skal gøre eleverne i stand til forstå deres omverden og dens udfordringer samt begribe dem selv i denne verden.

I udmøntningen af dette er vi blevet inspireret af Peter Kemps forståelse af verdensborgerskab, hvor eleverne bliver bevidste om kulturelle og samfundsmæssige forskelligheder og lærer at forstå og navigere i disse. Uafhængigt af geografi, samfundssystemer og kulturelle forskelligheder deler alle mennesker på jorden nogle bestemte udfordringer i en stadig mere globaliseret verden. Det er på disse områder, vi kan møde vores partnerskoler og arbejde sammen i en fælles forståelsesramme ud fra elevernes viden og metodiske kundskaber og diskutere og reflektere over forskelligheder i opfattelse af problemer og løsninger.

For at kunne opnå disse kompetencer er vores læreplan bygget op i en progression, der er inspireret af Lars Qvortrups teorier om læringens ordner. Således skal eleverne i løbet af de tre år på Rysensteen først oparbejde faktuel viden om politik, religion, kultur, produktion og miljømæssige udfordringer i partnerlandene og Danmark. Derefter skal de bruge den opnåede viden som stillads til at behandle problemstillinger på et dybere niveau ved brug af teori og metode - disse problemstillinger kan dreje sig om landespecifikke forhold, men skal også beskæftige sig med de aktuelle globale problemstillinger, som vi er konfronteret med på tværs af lande- og kontinentgrænser.

I den sidste del af elevernes gymnasieforløb (primært 3g) skal de kunne indgå i selvstændigt arbejde omkring løsning af autentiske problemstillinger – om muligt, i samarbejde med elever fra partnerskolen.

Om virtuelle projekter

Da formålet med projektet er indsigt i kulturforskelle- og møder, er et direkte møde med en anden kultur det mest optimale. Det er herved, der skabes den autencitet, som ikke kan etableres i almindelig undervisning. Internetbaserede møder som fx videokonferencer, blogs og sociale medier reducerer afstanden i tid og rum mellem eleverne og giver en platform, hvor eleven er taget ud af sin rolle som lærling og fungerer som producent af viden. Ved denne læringsform opstår tilegnelse af viden ikke gennem tilretninger af læreren, men kvalificeres gennem samtale, spørgsmål og problematiseringer.

Et sådant projekt er altså særdeles induktivt, da læringen opstår i det virtuelle møde og den efterfølgende refleksion, diskussion og evaluering. En af pointerne med internetbaserede projekter er, at der i udgangspunktet er få regler og grundlæggende viden, der skal indlæres før mødet, men at erkendelsen af nødvendig kulturspecifik viden opstår undervejs i processen hos begge klasser. Hvis det er muligt, er det altså oplagt med fælles internetbaserede projekter allerede fra 1.g.

Rysensteen Gymnasium d. 2. Juli 2014